

В.М. Селютін, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

О.В. Ольшанський, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ФОРМУВАННІ ФАХІВЦІВ ІЗ МЕНЕДЖМЕНТУ

Компетентність як володіння відповідною компетенцією включає особисте відношення людини до неї і предмета діяльності. Освітні компетенції обумовлені особистісно-діяльнісним підходом до освіти, оскільки стосуються виключно особистості і проявляються тільки в процесі виконання нею певним чином складеного комплексу дій. Компетентна в певній області людина має відповідні знання і здібності, які дозволяють їй обґрунтовано судити про цю область і ефективно діяти в ній.

Під час реалізації компетентнісного підходу в професійній освіті актуальними стають моделі навчання у дії, мета яких – здолати розрив між теорією передбачуваних дій (знаннями) і практикою. Навчання дією представляє собою структурований процес вивчення власного досвіду рішення реальної задачі, проблеми (реалізації проекту). Тут важливою є здатність ставити питання, які допомагають прояснити, що робити і як. Основна відмінність цього навчання полягає в тому, що студенти працюють над реальними завданнями, а не над вправами або штучними ситуаціями, вони вчаться не лише у викладача, але й один у одного, працюють з даними реальних процесів, з різними базами інформації для вибору і ухвалення різних рішень в контексті реальних професійних ситуацій і вчаться мислити критично.

Реалізація такого підходу досить важка, оскільки традиції університетської освіти і менталітет викладачів не дозволяє часто зрозуміти, що ні система, ані її зовнішнє оточення не є, і не будуть незмінними у сучасному світі; індивідууми усередині системи більш незалежні і повинні творчо приймати рішення; невизначеність і парадокси внутрішньо властиві будь-якій соціальній системі; проблеми, які не можна вирішити, не завжди гальмують рух вперед; результативні рішення можуть з'явитися завдяки мінімальній конкретизації; невеликі зміни можуть призвести до великих наслідків.

Дані організаційні аксіоми почали усвідомлюватися на сучасному етапі у різних сферах діяльності, зокрема в освіті. Важливим кроком у вивченні особливостей розвитку організацій як систем стало введення в програму підготовки бакалаврів зі спеціальності «Менеджмент» дисципліни «Теорія організацій».

Головною метою викладання дисципліни є формування сучасного, на основі системного підходу, світогляду щодо створення, функціонування й еволюції організацій. Під час вивчення дисципліни наголошується, що закономірності і принципи розвитку організацій як систем можуть і повинні застосовуватися до будь-яких утворень як біологічної, так і соціальної природи. Соціальні структури розглядаються не тільки як керовані об'єкти, але й такі, що мають властивість самоорганізації. Ця властивість відкриває і перед студентами, і перед викладачами безмежні можливості удосконалення системи взаємодії в процесі освіти. Теоретичні положення дисципліни «Теорія організацій» стають органічним підґрунтям для ефективного застосування компетентнісного підходу до комплексного засвоєння знань з менеджменту і творчого їх застосування під час вирішення практичних завдань.

Завдання викладача в процесі навчання в моделях, заснованих на компетентнісному підході, полягає в тому, щоб орієнтувати студента (дати ясну, логічну структуру предмета); мотивувати його (показати значення проблеми, викликати і підтримати інтерес); представити матеріал (ввести нові знання в раніше засвоєний контекст); пояснити (навести приклади і дати необхідні пояснення; розвинути (дати додатковий матеріал для детальнішого ознайомлення питанням); закріпити (дати можливість потренуватися і перевірити розуміння матеріалу); підтвердити адекватність досягнутого знання і його відповідність необхідному рівню.

Викладач організовує навчальну співпрацю студентів; підтримує дискусії, виступає каталізатором спілкування. Він забезпечує швидкий зворотний зв'язок, враховує різноманітність здібностей і стилів навчання, приділяє увагу розвитку не лише інтелектуальних, але й моральних якостей (характеру, поваги до власного погляду на світ).

Крім того, навчальний процес учить і студента і викладача вирішувати серйозні протиріччя, отримувати знання, проводити експертизу і приймати рішення, навіть при незнанні усіх чинників. Уміння ставити питання, терпимість до незнання, відкритість до питань, а також сприйняття різноманітних думок – усе це важливі якості професійної компетенції. Розуміння, оцінка і обробка інформаційних знакових систем, тобто компетентне і відповідальне поводження зі знаннями, отриманими із засобів інформації, є невід'ємною частиною професіоналізму фахівця.